

Pedagogická fakulta Univerzita Karlova v Praze

Diplomová práce: Zájmové vzdělávání jako systém podpory interdisciplinárního rozvoje dětí

Autor: M. Marád

Posudek vedoucího diplomové práce

Autor se v diplomové práci cíleně zaměřil na aktuální problematiku interdisciplinarity přístupů v zájmové činnosti žáků základních škol.

Text je tímto záměrem také strukturován, v úvodní části první kapitoly je nastíněn systémový přístup (16 stran), který přechází ve druhé kapitole v tematizování systémového rozvíjení klíčových kompetencí žáků (12 stran). Třetí kapitola je již věnována obecnému popisu jednotlivých fází psychického vývoje mladšího a staršího školního věku (8 stran). Výzkumná část je rozdělena do dvou bloků, první obsahuje pilotní výzkumnou sondu, druhá část obsahuje kvalitativní výzkumné šetření (25 stran), poslední kapitola předkládá návrh interdisciplinárního systému zájmového vzdělávání (11 stran).

Předem je nutno poznamenat, že autor přistupoval ke zpracování vybraného tématu nejen s entuziasmem, ale také i s praktickými zkušenostmi, které osobně získal při vedení dětských zájmových skupin na základních školách.

V případě determinant vývoje jedince (str.13) je možné ještě doplnit v souvislosti s konstruktivistickým pojetím výchovy, zmiňované v následující kapitole, tzv. strukturální determinismus. Jak vnímá autor náhled na socializaci v souvislosti s konfliktem a jak je spjat proces socializace s identitou prostoru (například školní družiny)?

To, že škola je místem – prostorem pro systémové rozvíjení klíčových kompetencí žáků můžeme chápat různě, buď jako imperativ, nebo také jako otázku. Je nutno ocenit, že diplomant si vybral jako nosné paradigma systémový přístup s konstruktivistickým pojetím výchovy. A to z toho důvodu, že jde o moderní směr přístup ve vědě (i výchově), který nabízí alternativní způsoby nedirektivních přístupů k řešení výchovy a učení. Problémem není žák, ale problém. Žák není objekt, ale médium výchovy. Současný tlak na osvojování si *klíčových* kompetencí, které má žák dosáhnout, je mnohdy silnější, než uvědomování si potřeby *interdisciplinárních* kompetencí. Autor proto zcela oprávněně argumentuje potřebností systémového přístupu. Zejména v současné době, kdy hranice mezi obory se stále více překrývají.

Velmi dobře je tak v práci poukazováno na skutečnost, že školní družiny neplní svoji roli, svůj smysl, tj. nabízet všestrannou nabídku různých aktivit (nabídek kompetencí podle zájmů a nadání dětí) pro volný čas a ne být „čekárnou“. Všichni hovoří o prevenci, ale současně zcela přehlíží tuto velkou šanci *primární prevence*, kterou je školní družina. Velký počet respondentů, který autor oslovil v pilotní studii na 9 pražských základních školách (632) přesahuje rámec očekávaného vzorku pro diplomové práce. Tím větší pozornost si zaslouží zpracované výsledky, tj. které odkazují k faktu, že dospívající ve věku okolo 15 let výrazně upřednostňují jako náplň svého volného času pasivní zábavu, či ve většině případů rozhodují o svém chování ve volném čase zcela sami a jsou také s tímto stavem spokojeni.

Mám malou marginální poznámku, jak rozumět slovní vazbě „aktivita pasivního charakteru“ (str.48), není vhodnější například „chování pasivního charakteru“?

Značnou vypovídací hodnotu má kvalitativní výzkumné šetření, které velmi dobře rozkrylo působení „školní družiny“, dokonce alarmujícím způsobem. Srovnávání času prožitého při výuce a ve družině se téměř blíží k padesáti procentům. Tím více se ukazuje na minimální využití této časové „dotace“ k rozvíjení kompetencí, primární prevenci i nasměrování budoucích aktivit dětí. Autor navrhuje velmi dobrou organizační strukturu programových nabídek určených kompetencím trávení volného času (str.79), jde o šanci, kterou na vyšším stupni již škola bude mít stále zúženější.

Interdisciplinární přístup k zájmovému vzdělávání tak nabízí řešení od počátku výchovného působení školy. Jak autor v této souvislosti ale zvažuje využití osobnostní dispozice žáků podle nadání? Znají je ve školních družinách? Co bude prioritní: zájmové oblasti (moduly) nebo nadání? Či se bude nabízet formou hry „seznamování se“ s alternativami možných zájmů?

V každém případě práce nabízí řadu otázek, ale také odkazuje k „vyprázdněnému místu“ pedagogického působení, a tím jsou školní družiny.

Práce je přehledně zpracována, empirická část dobře zpracována. Literatura je aktuální a rozsáhlá (82). Zpracovaná šetření jsou velmi dobře využitelná pro praxi i následná bádání daného tématu.

Práce splnila požadavky kladené na diplomové práce. Práci doporučuji k obhajobě.

Hodnocení: výborně

V Praze 10.5.2009

.....
PhDr. Jiří Kučírek, Ph.D.